

מיתיבי: מגביה מן הקרקע טפה, ומרחיק מן הקורה טפה. וכל הפתח כולו כשר לקביעת מזווה דברי רבי יהודה.

הסובר שקביעת המזווה היא בכל הפתח חוץ מהטפח העליון והתחתון.

רבי יוסי אומר: כתוב בפרשת שמע "וקשרתם לאות על ידיך" וכתוב "וכתבתם על מזוזות ביתך", ומקשים כתיבה לקשירה.

אלא לשמואל, דאמר שמקום קביעת המזווה היא בתחילת השליש העליון. כמאן אמר את דבריו? לא כרבי יהודה שאמר כל הפתח כשר לקביעת המזווה, חוץ מטפח התחתון והעליון, ודלא כרבי יוסי שאמר שקביעת המזווה היא בגובה הפתח, והיינו סמוך לתקרת הפתח, ואילו לשמואל רק בתחילת שלישי העליון.

מה קשירה של התפילין היא בגובה הראש, במקום שמוחו של תינוק רופס. אף כתיבה קביעת המזווה היא בגובה הפתח דהיינו סמוך לתקרת הפתח, וזה לא כשמואל שאמר מניחה בתחילת השליש העליון.

אמר רב הונא בריה דרב נתן: לעולם שמואל כרבי יוסי סבירא ליה.

ומפרשינן: בשלמא לרב הונא, שאומר כל הפתח, חוץ מטפח התחתון והעליון, כשר לקביעת המזווה, הוא דאמר כרבי יהודה

ומאי תחילת שלישי העליון דקא אמר שמואל לג-ב להרחיקה. והיינו שלא⁽¹²⁾ להרחיק את מקום

המדרש היו מאותו פתח. הרי מבואר שדעת רש"י שהנידון כאן על חיוב מזווה לבית המדרש. וזה תלוי ברוב הנכנסים לבית המדרש מאיזה פתח הם נכנסים אליו. ואותו פתח שרוכם נכנסים בו לבית המדרש חייב במזווה. ולא כדעת תוס' שהנידון על פתח ביתו של רב הונא. ובמרדכי מחלק, שבית כנסת פטור ממזווה. ובית מדרש חייב. וביאר הב"ח כי בית כנסת נמצאים בו רק בשעת תפילה ואין זה כמו דירה. מה שאין כן בית מדרש שנמצאים בו כל היום זה נחשב כדירה, וחייב במזווה.

ופירש הרמב"ם את דברי שמואל מצווה להניחה בתחילת שלישי העליון, שלכתחילה צריך להניח דווקא שם, ובדיעבד אם הניח למעלה כשירה. ובתירוץ הגמ' כאן להרחיקה, מפרש הרמב"ם שצריך להרחיקה לכתחילה עד שלישי הפתח.

אך דעת רש"י והרא"ש לא כך. והם מפרשים ששמואל רק פסל למטה משלישי הפתח. אבל מהשלישי ולמעלה הכל כשר לכתחילה.

ודעת הרמב"ם שצריך להרחיק את המזווה מן המשקוף טפה, והרא"ש חולק וסובר שאפשר לקובעה למעלה עד המשקוף. וביאר הבית יוסף (רפט), ששיעור זה של טפח למטה מהמשקוף. אמר אותו רבי יהודה, אך ההלכה היא כדעת רבי יוסי האומר מה קשירה בגובה אף כתיבה בגובה. ורבי יוסי לא הזכיר שצריך להנמיך טפה, וזוהי דעת הרא"ש שכשר גם בטפח העליון כיון שההלכה היא כרבי יוסי.

אך דעת הרמב"ם היא, שמכיון שלא חלק

12. כך פירש רש"י, אבל הרמב"ם כתב (פ"ו ממזווה הי"ב) וז"ל והיכן קובעים את המזווה בתוך חלל של פתח בטפח הסמוך לחוץ בתחלת שלישי העליון של גובה השער. ואם קבעה למעלה מזה כשירה והוא שירחיקנה מן המשקוף טפה. וכו' עכ"ל. מבואר ברמב"ם שלכתחילה צריך לקבוע את המזווה בתחילת שלישי העליון. ובדיעבד כשר גם למעלה מזה.

שגם מקום זה יהיה שמור מן המזיקין.

אמר רבי חנינא: בוא וראה, שלא כמדת כדרך הקדוש ברוך הוא, מדת דרך בשר ודב. מדת בשר ודב, המלך יושב מבפנים ועבדיו משמרים אותו להגן עליו מבחוץ. אבל הקדוש ברוך הוא אינו כן, אלא, עבדיו בני ישראל המקיימים מצות מזווה, יושבים מבפנים, והוא, הקב"ה, משמרן מבחוץ, שנאמר "ה' שומרך, ה' צלך על יד ימינך" ליד המזווה, שהיא בצד ימין של כניסתו.

דרש רב יוסף בריה דרבא משמיה דרבא: העמיק את החור שבו נקבעת המזווה טפח⁽¹⁴⁾, וקבע שם את המזווה, פסולה.

לימא מסייעא ליה לרבא: הניחה למזווה בפצין בעומק העמוד של הפתח או שטלה עליה שהוסיף לסף מלבן לבינה, דהיינו, שלאחר שקבע את המזווה בפתח, הוסיף

קביעתה של המזווה מן הקורה של מעלה יותר משליש.⁽¹³⁾ דהיינו, שהמקום הנמוך ביותר לקביעת המזווה הוא בתחילת שליש העליון, ולמטה מזה לא יקבענה. אבל למעלה משליש העליון יכול הוא לקבוע את המזווה.

אמר רבא: מצוה להניחה את המזווה בטפח הסמוך לרשות הרבים. וכגון שהיה עובי חלל הפתח ארבעה או חמשה טפחים, שיניחנה בטפח הסמוך לרשות הרבים.

מאי טעמא?

רבנן אמרי, לכן מצותה בטפח הסמוך לפתח כדי שיפגע במצוה מיד בהכנסו בפתח.

רב חנינא מסורא אומר: כי היכי דתינטריה שתשמור המזווה את כל הבית מן המזיקין, ולכן עדיף לקובעה בטפח הסמוך לחוץ, כדי

והרמב"ם (פ"ו ממזווה ה"ב) הביא את דין הגמרא שאפשר להניח עד שליש הפתח. והראב"ד השיג שכאשר הפתח גבוה מניחים כנגד הכתפיים. וכתב המגדל עוז שטעמו של הרמב"ם הוא שמכיון שהבבלי לא חילק בין פתח גבוה לנמוך, מוכח שתמיד אפשר רק עד שליש הפתח ולא כדעת הירושלמי.

נמצא שמחלוקת הרמב"ם והראב"ד היא כמחלוקת התוס' והמרדכי, אם יש כאן מחלוקת בבלי וירושלמי בדין פתח גבוה [כך דעת תוס' והרמב"ם] או שגם הבבלי מודה לירושלמי בזה [דעת המרדכי והראב"ד].

14. והשפת אמת מסתפק בזה, אולי הפסול הוא רק כשכל המזווה לפנים מהטפח החיצון, אבל אם המזווה עדיין בתוך הטפח החיצון הרי זה כשר.

על זה רבי יוסי בפירוש, מוכח שגם הוא מודה שצריך להנמיך טפח. והוסיף עוד הבית יוסף, שהרי רבי יוסי לומד מתפילין שהם בגובה. והרי גם תפילין לא מניחים אותם במקום הגבוה ביותר בראש, אלא קצת נמוך יותר. והוא הדין במזווה שלומדים מתפילין, גם כן צריך להנמיך קצת ולא להניח בטפח העליון.

13. התוס' הביאו מהירושלמי, שכאשר הפתח גבוה מניח את המזווה כנגד כתפיו. אף על פי שזה למטה משליש הפתח. וסיימו שהירושלמי חולק על הבבלי הזה, כי לבבלי צריך דווקא עד שליש הפתח.

אך במרדכי מבואר שאין כאן מחלוקת בין הבבלי לירושלמי. וגם הבבלי מודה שכשיש פתח גבוה מניחים את המזווה בגובה הכתפיים כדי שיראו אותה.

[ויש מפרשים שמדובר בפצים העומד בקרן זוית ומשמש כעמוד לשני פתחים הנפתחים לשני צדדים ואם יש בעובי העמוד טפח צריך מזוזה לכל פתח, ואם אין בו טפח מספיק מזוזה⁽¹⁵⁾ אחת לשני הפתחים. והאריכו המפרשים בביאור פירוש זה].

ופרכינן: איך אפשר להעמיד את האמור בכרייתא "בפצין, או שטלה עליה מלבן", בפתח שאחורי הדלת, **הא בהדיא קתני לה בכרייתא "פתח שאחורי הדלת אם יש שם טפח צריך מזוזה אחרת. אם לאו, אינו צריך מזוזה אחרת"**. ומשמע שהרישא לא מדובר באופן זה.

ומשנינן: הברייתא "**ביצר**" קתני, והיינו, שהסיפא מסבירה את הרישא. וכך הפירוש: הניחה בפצים או שטלה עליה מלבן אם יש שם טפח צריך מזוזה אחרת וכו' כיצד כגון פתח שאחורי הדלת.

תנא: לא מצא עצים לעשות את צורת הפתח ממזוזות עץ, ועשה את צורת הפתח על ידי **שהעמיד לה מלבן של קנים**, דהיינו שעשה את צורת הפתח ממסגרת של קנים, **חותך שפופרת** חותך חתיכה מאחד מהקנים

טלאי לעובי הפתח, כך שהמזוזה נמצאת עתה לא על סף הפתח אלא בתוך העומק של סף הפתח, **הרי אם יש שם**, בעומק הפצין במקום שקבע את המזוזה או באותו טלאי שהוסיף על הסף, **טפח**, דהמזוזה קבועה עכשיו בעומק הכותל טפח, **צריך לקבוע מזוזה אחרת** במקום הראוי. **ואם לאו**, שאין בעומק הפצין או בעובי הטלאי טפח, **אינו צריך לקבוע מזוזה אחרת**. ומבואר שאם העמיק את המזוזה טפח, קביעת המזוזה פסולה, וכדברי רבא.

ודחינן: **כי תניא ההיא** שאם יש בה טפח פסולה **בפתח שאחורי הדלת** כגון בבית של עשירים, שדרכם היה לעשות שער גדול שאותו לא פתחו בתדירות, ולידו היה פתח קטן שהיה פתוח תמיד, ומדובר באופן ששני הפתחים פתוחים לכוון אחד. ובתחילת הבנין שלהם לא היה פצים שמבדיל בין שני הפתחים אלא היה פתח אחד רחב ואחר כך קבעו פצים כדי להבדיל בין שני הפתחים. ואם יש בין פתח לפתח טפח דהיינו שעובי הפצים הוא טפח נחשבים שניהם כשני פתחים שונים וצריך מזוזה לכל פתח בנפרד. ואם אין ביניהם טפח מספיק מזוזה אחת לשני הפתחים, כי שני הפתחים נחשבים כפתח אחד.

שפתח אחד משמש לכניסה לבית. והפתח השני משמש לכניסה לחדר חיצון שמחוץ לבית, ואם כן המזוזה הקבועה בפצים היא באמת בימין הכניסה לשני הפתחים.

אך דעת רש"י היא, ששני הפתחים הם לכניסה לבית. ומכל מקום המזוזה שעל האחד בימין, מועילה גם לפתח השני שהמזוזה בשמאלו. וביאר הדרישה (סי' רפו) שסברת רש"י היא, שכיון שנקבעה המזוזה כדין בימין

אך סיים שלשון הגמרא העמיק לה טפח, משמע שהגומא היתה טפח, ומכל מקום פסול כיון שהמזוזה בקצה הטפח החיצון. [לצד פנים].

15. **המרדכי** וכן **בשיטה מקובצת** (אות ג') תמהו על רש"י בזה, שהרי לפתח השני המזוזה עומדת משמאל. ואם כן אפילו אם אין טפח בין שני הפתחים, איך מועילה המזוזה לפתח השני, והרי המזוזה צריכה להיות דווקא בימין.

ולכן פירש **המרדכי** שמדובר כאן באופן כזה,

שקביעת המזווה על הקנה כשהיה תלוש ופטור ממזווה, אינה מועילה, שכל עוד שלא נקבע בתור צורת הפתח, אין חיוב מזווה.

ואמר רבא: הני פיתחי שימאי פתחים מקולקלים, שמחוסרין תיקון, פטורין מן המזווה.

מאי פתחי שימאי?

פליגי בה בכיאר פתחים אלו, **רב ריחומי ואבא יוסי.**

חד אמר: דלית להו תקרה, משקוף (17) (18),

החלולים המשמשים לצורת הפתח, ובאותו חלל מניחה את המזווה.

אמר רב אחא בריה דרבא: לא שנו שכשירה המזווה באופן כזה אלא שהעמיד קודם את הקנים בתור צורת הפתח, ולבסוף התך את אחד הקנים, והניחה למזווה שם.

אבל, התך קודם את הקנה והניח במקום החתך את המזווה, ולבסוף העמיד את מלבן הקנים בתור צורת הפתח, פסולה קביעת המזווה משום "תעשה ולא מן העשוי". (16)

ואם כין בהם עשרה טפחים פטורים מפני שאין לו משקוף. עכ"ל. והיינו שאם המשקוף עגול הרי זה תלוי. אם המזווות גבוהות עשרה טפחים חייב במזווה. ואם אין בהם גובה עשרה טפחים פטור ממזווה. והטעם בזה כתב הרמב"ם מפני שאין לפתח משקוף.

ותמה בזה הכסף משנה, אם סובר הרמב"ם שמשקוף מעוגל אין לו דין משקוף, אם כן אפילו כשיש במזווות גובה עשרה טפחים שיהיה פטור ממזווה, ואם יש למעוגל דין משקוף, מדוע כשאין במזווות עשרה טפחים פטור הרמב"ם ממזווה מפני שאין לו משקוף?

וביאר הגר"ח שמשקוף מעוגל אפשר לדון אותו בשני אופנים. או לדון אותו כמשקוף, או מכיון שהוא מעוגל והמשך למזווות הרי הוא נידון כמזווה.

ולכן, כשיש במזווות גובה עשרה טפחים, דנים את המשקוף המעוגל למשקוף, וחייב הפתח במזווה. אך כשאין במזווות גובה עשרה טפחים, ואין בהם השיעור הנצרך לחיוב מזווה, הרי אנו צריכים לדון את המשקוף למזווה כדי להשלים את המזווות לגובה עשרה טפחים. וממילא נמצא שאין לפתח משקוף, ואלו הם דברי הרמב"ם.

18. עוד פירש רש"י, שהכוונה שלבית צריך

הפתח האחד. שוב היא מועילה לפטור את הפתח השני גם כן. כיון שהם כפתח אחד. ואף על פי שהיא בשמאלו אין זה חסרון. כיון שהיא קבועה כדין בימין הפתח השני.

והט"ז תמה מאד, שהרי יש לפרש ברש"י כפשוטו שקובע מזווה אחת והיא בימין לשני הפתחים. כגון שפתח אחד בדרום והשני במערב, וכשקובע מזווה בימין הפתח הדרומי. הרי היא גם לימין הפתח המערבי, ומהיכן הוכיחו הראשונים ברש"י שלפתח השני נמצאת המזווה בשמאל?

16. והגרע"א בהגהות לשו"ע (רפ"ט ס"ה) הביא מתשובת מהר"א ששון, שאם קבע את המזווה בקנה כשהוא מחובר בכותל. ואחר כך פירק אותו ושוב חזר וחיברו בכותל. גם באופן זה פסול משום תעשה ולא מן העשוי.

וכתב הגרע"א שלדעת המגן אברהם יש בזה חילוק. שאם יעביר את הקנה לבית אחר, בזה יהיה פסול תעשה ולא מן העשוי, אך אם יחזירו לבית הראשון, הרי הוא כשר, ואין פסול תעשה ולא מן העשוי, כיון שתחילתו בכשרות.

17. כתב הרמב"ם (פ"ו ממזווה ה"ד) וז"ל בית שיש לו מזווה מכאן ומכאן, וכיפה כמין קשת על שתי המזווות במקום המשקוף, אם יש בגובה המזווות עשרה טפחים או יותר חייב במזווה.

שיש לו לפתח רק שתי מזוזות אך בלי משקוף, או שבמשקוף אבן נכנסת ואבן יוצאת [ופתח צריך שיהיו בו שתי מזוזות ומשקוף כדי להתחייב במזווה].

וחד אמר: דלית להו שקפי מזוזות, שאין המזוזות⁽¹⁹⁾ ישרות אלא יש בהן אבן נכנסת ואבן יוצאת (רש"י בעירובין).

אמר רבה בר שילא אמר רב חסדא: אכסדרה חצר שיש בה רק שלש דפנות, והדופן הרביעית פתוחה במלואה, ורק למעלה ליד התקרה יש רצועה של הדופן כדי להחזיק את התקרה פטורה מן המזווה. לפי שאין לה בפתחה פצימין עמודים. ופתח כזה הפתוח במלואו, בלי מזוזות הסוגרות את מקצת הפתח, אינו נחשב כפתח להתחייב במזווה.

והוינן בה: משמע, הא יש לה לאכסדרה פצימין חייב במזווה?! והרי פצימין אלו

לחיוזוק התקרה הוא דעבידי [נעשו], ולא לשם פתח, ואם כן אינם נחשבים כפצימין המחייבים את הפתח במזווה!?

ומשנינן: הכי קאמר רב חסדא: אכסדרה אף על פי שיש לה פצימין פטורה מן המזווה, משום שאין עשויין הפצימין אלא לחיוזוק לתקרה.

אמר אביי: חזינא להו לאימפלדי דבי מר, ראיתי את האכסדראות של בית רב, דאית להו פצימין [פצימין], ולית להו מזוזתא.

קסבר רב דהפצימין לחיוזוק תקרה הוא דעבידי, ולכן אינם נחשבים כפצימין המחייבים את הפתח במזווה.

מיתיבין: בית שער [בית קטן שהשומר יושב בו בצד שער החצר], וכן אכסדרה ומרפסת חייבין במזווה מדרבנן.⁽²⁰⁾ וקשה על אביי

להיות תקרה, ואם אין לבית תקרה פטור ממזווה. וכן דעת הרמב"ם.

והתוס' כאן הקשו על זה, שהרי שערי חצירות חייבים במזווה. ולחצירות הרי אין תקרה ומכל מקום מבואר שחייבות במזווה.

והרא"ש (הלכות מזווה סי' יא) תירץ את קושיית התוס'. שחצר כך דרכה שאין לה תקרה. ולכן חייבת במזווה אף שאין לה תקרה. אבל בית דרכו שיש לו תקרה, ואם אין לבית תקרה הרי זה בית מקולקל [שימאין] ופטור ממזווה.

והבית יוסף (רפו יד) הביא בשם רבינו מנוח לתרץ את הקושיא, שהחיוב של שערי חצירות הוא מכיוון שדרכם נכנסים לבית, וכיון שהבית מקורה שוב שער החצר המוביל אליו חייב במזווה. אבל בית בלי תקרה אינו בית ואינו חייב במזווה. וגם שער החצר של בית כזה אכן פטור ממזווה כיון שאינו מוליך לבית מקורה.

19. כתב החזו"א שפתח שמזוזות ימין שלו טובה, ואילו מזוזות שמאל אבן יוצאת ואבן נכנסת [שימאין]. הרי פתח זה תלוי במחלוקת הפוסקים בדי פתח שיש לו רק מזוזות ימין אם חייב במזווה. ולדעות שמספיק מזוזות ימין בלבד לחיוב מזווה, הוא הדין כאן שמזוזות ימין עשויה כדין ומזוזות שמאל היא מקולקלת, גם כן יהא חייב הפתח במזווה.

20. כך פירש רש"י. ומה שהכריח את רש"י לזה שהחיוב רק מדרבנן, כי התוס' כאן הקשו מהגמרא ביומא שמבואר שם שיש דרשה שבית שער אכסדרה ומרפסת פטורים ממזווה. ותירצו התוס' שמדאורייתא פטורים, ובסוגיא כאן שכתוב שחייבים זה רק מדרבנן. וזוהי גם דעת רש"י שפירש שהחיוב של בית שער אכסדרה

שפטר אכסדרה ממזוזה.

ומשנינן: ההיא אכסדרה דקתני חייבת מיירי **באכסדרה דבי רב** שיש לה ארבע דפנות, אלא שאינן מגיעות לסכך [ולכן נקרא מקום זה בשם אכסדרה כיון שאין הדפנות מגיעות לסכך].

ופרכינן: **אכסדרה דבי רב כאינדרונא** [כחדר] **מעלייתא** [רגיל] **הוא**, שדפנותיה גבוהות עשרה טפחים, ומה החידוש בזה שהיא חייבת במזוזה, והרי חיובה הוא מדאורייתא!?

ומשנינן: זה שכתוב בכרייתא שחייבת מדובר **באכסדרא רומיתא** שמוקפת בחלונות המגיעים עד למחיצות, והחידוש הוא שאף על פי שאין המחיצות מגיעות עד התקרה, חייבת היא במזוזה.

אמר רחבה אמר רבי יהודה: בי הרזיקי חייב בשתי מזוזות.

מאי בי הרזיקי?

אמר רב פפא סבא משמיה דרב: בית שער בית קטן **הפתוח** בפתח אחד **לחצר**, ודרכו נכנסים מהחצר. **ובתים פתוחים לבית שער** לשער שני, ומהבית שער נכנסים לבתים. וכיון שהבית שער משמש גם לבתים וגם לחצר, לכן שני⁽²¹⁾ פתחיו חייבין⁽²²⁾ במזוזה.

תנו רבנן: בית שער הפתוח לגינה ולקיטונית [חדר קטן]. והיינו שהבית שער היה באמצע והיה לו פתח אחד לחדר ופתח אחד לגינה], **רבי יוסי אומר: הבית שער נידון בקיטונית** וכמקום הנפרד מהגינה, ודנים את הבית שער כמשמש לקיטונית וחייב במזוזה.

וחכמים אומרים שהבית שער נידון כאויר הגינה וכחלק בלתי נפרד ממנה, ואינו חייב במזוזה.

ומפרשינן: **רב ושמואל דאמרי תרוייהו מזינה לבית**, אותו פתח שמהגינה לבית שער, וכשהוא פתוח את הדלת ההיכר ציר נמצא לצד הבית, **כולי עלמא לא פליגי דחייב במזוזה**.

מאי טעמא? שכיון שהיכר הציר הוא לכיוון הבית אם כן הפתח הזה **כביאה דבית היא**.

כי פליגי רבי יוסי וחכמים מבית לגינה כשהיכר ציר הוא לגינה, **מר רבי יוסי סבר קיטונית עיקר** וחייב הבית שער במזוזה ואף על פי שהיכר ציר הוא לכיוון הגינה, כיון שעיקר הבית שער נעשה עבור הקיטונית ואם כן כולו נחשב כפתח של הבית [ומה שאמרנו למעלה שהיכר ציר קובע, זה דווקא בפתח שבין שני בתים דשניהם שוים בחשיבותם, אבל כאן ודאי שהקיטונית

ומרפסת במזוזה הוא מדרבנן.

אך התוס' הביאו את דברי הרי"ף המתיר שכאן מדובר שהם פתוחים לבית. ובאופן כזה כיון שדרכם נכנסים לבית הם חייבים מדאורייתא. והגמ' ביומא מדברת באופן שאינם פתוחים לבית ולכן פטורים.

21. וכתב הטור (רפו) שחזן משני פתחים אלו, גם פתח הבית שער לרשות הרבים חייב במזוזה.

22. הקשה המרדכי מה החידוש בזה. הרי זהו הדין בכל בית שער שהוא חייב במזוזה. ותיירץ בשם ר"י שמדובר שהוא רגיל להשתמש בפתח

חשובה יותר מהגינה].

הוא, שהלא ההיכר ציר הוא לכיוון הבית.

ומר חכמים סברי גינה עיקר ופטור הבית שער ממזוזה, כיון שההיכר ציר לכיוון הגינה, ולכן נחשב פתח הבית שער כפתח של הגינה שהיא מקום הפטור ממזוזה.

ומר חכמים סברי, כולח בית שער, אדעתא א-טל דגינה הוא דעבידא, בעיקר נעשה עבור הגינה, ולכן אפילו שההיכר ציר הוא לכיוון הבית, מכל מקום הוא נחשב כפתח של הגינה ופטור הוא מן המזוזה [ברש"י הביא עוד פירוש אחר בענין זה].

רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו: פירשו באופן הפוך את מחלוקת רבי יוסי וחכמים:

אבוי ורבא עבדי בענין זה כדברי רבה ורב יוסף, שכאשר ההיכר ציר לכיוון הגינה, כולם סוברים שפטור הבית שער ממזוזה, וחולקים רק כאשר ההיכר ציר הוא לכיוון הבית.

מבית לגינה כשההיכר ציר הוא לכיוון הגינה, דכולי עלמא בין רבי יוסי ובין חכמים לא פליגי דפטור הבית שער ממזוזה.

ורב אשי עביד בענין זה כדברי רב ושמואל לחומרא.

מאי טעמא? משום שהבית שער פיתחא דגינה הוא שההיכר ציר הרי הוא בצד הגינה.

והלכתא כרב ושמואל לחומרא. ובכל האופנים, ואפילו אם ההיכר ציר (23) הוא לכיוון הגינה חייב הבית שער במזוזה כדעת רבי יוסי.

כי פליגי רבי יוסי וחכמים, מגינה לבית כשההיכר ציר הוא לכיוון הבית.

מר רבי יוסי סבר דהבית שער ביאה דבית

כשרק אחד פתוח לרשות הרבים והשני הוא פנימי, בזה לא הולכים אחרי הכר ציר כמבואר בראשונים, ומניחים את המזוזה בימין הכניסה לחדר הפנימי, והוא הדין בחצר שהיא לפני מהבית ואיננה פתוחה לרשות הרבים. שקובעים את המזוזה בימין הכניסה לחצר, ואפילו כשההיכר ציר בתוך הבית.

אך הבית מאיר (י"ד) חולק עליו, ומדמה את דין החצר לדין גינה המבואר בסוגיא. שכיון שהגינה פטורה ממזוזה, הרי תמיד קובעים את המזוזה בימין הכניסה לבית ואפילו כשההיכר ציר הוא בגינה. והוא הדין חצר שהיא פטורה ממזוזה. ממילא מקום המזוזה הוא בימין הכניסה לבית.

ואף על פי שמבואר ששערי חצירות חייבים

אחד יותר מהשני. וזהו החידוש שמכל מקום חייב במזוזה. [וביאר שם מדוע אכן זה שונה מהדין שהולכים אחרי הרגיל]. וכתב החזו"א שכוונתו היא, שהפתח מרשות הרבים לבית שער הוא רגיל יותר מאשר הפתח שמהחצר לבית שער.

23. כתב הט"ז (רפ"ט ד') שחצר שנמצאת אחורי הבית ואיננה פתוחה לרשות הרבים, ויש פתח בינה לבין הבית. צריך לקבוע את המזוזה בימין הכניסה לחצר, ואפילו אם ההיכר ציר הוא בבית גם כן קובעים בימין הכניסה לחצר. כי כל מה שהולכים אחרי הכר ציר זה דווקא כשיש שני חדרים שכל אחד פתוח לרשות הרבים, וכשיש פתח ביניהם דינו תלוי בהיכר ציר, אבל